

Joan MAS

Escrips teatrals

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat

(«Biblioteca Miquel dels Sants Oliver» 45), 2013, 328 p.

En les darreres dècades, els estudis sobre la història del teatre català han viscut una notable florida. Especialment pel que fa als períodes de l'edat moderna i del segle XIX, però no pas únicament en aquests. Tot i que queda encara molta feina per fer, hom pot constatar que els primers esquemes interpretatius bastits per autors com Fàbregas han estat revisats i renovats per altres estudiosos que amb les seves aportacions han anat perfilant un panorama del teatre català molt més ric i complex del que en un primer moment podia semblar.

Joan Mas, potser una de les persones que més ha col·laborat en aquest renovat interès per aquets camp d'estudi, presenta ara algunes de les seves aportacions més interessants. Ara podem llegir en un sol volum els seus treballs sobre teatre català que abasten des del segle XVI fins al XIX. Com argumenta l'autor en la introducció, aquests textos complementen una dedicació a l'estudi d'aquest àmbit que té en el *Diccionari del teatre a les Illes Balears* (I, 2003; II, 2006) i en *El teatre a Mallorca a l'època romàntica* (1986) dues fites importants. En el primer cas, es tracta d'un projecte que ell mateix dirigeix i del qual fou un dels principals redactors; en el segon, de la publicació de la part central de la seva tesi doctoral, una referència per a tots els que ens hem dedicat a l'estudi del teatre vuitcentista. El primer bloc aplega els articles que versen sobre el teatre antic i modern (segles XVI-XVIII), i el segon, els que fan referència al segle XIX. L'autor no s'ha limitat a aplegar els materials i presentar-los segons l'objecte d'estudi, sinó que ha preparat l'edició cercant donar més unitat al volum, de manera que, per exemple, la primera part s'obre amb un estudi panoràmic («El teatre religiós del segle XVI») i la segona amb un text clarament programàtic («Esquema per una revisió del teatre català del segle XIX»), per seguir després amb aproximacions sobre aspectes més concrets.

La mirada que projecta Mas sobre el teatre en català del segle XVI resulta molt interessant en la mesura que fa una revisió de la complexitat, les mancances i els valors d'una producció dramàtica que és analitzada des de paràmetres diversos («cicles teatrals», «tècniques de composició» o «models teatrals»), just després d'haver situat la problemàtica del teatre en terres catalanes que en l'essencial coincideix amb la de la resta de manifestacions literàries: la incapacitat d'incorporar els elements renovadors de l'italianisme i una tendència a reforçar les formes mètriques tradicionals. Malgrat això, l'estudi de les Passions porta l'autor a destacar l'existència

d'un eclecticisme formal i temàtic que mostra unes innovacions minses però reals («Tipologia de les Passions catalanes del segle XVI»).

Per altra banda, l'estudi de la possible presència del gènere tardomedieval de la «moralitat» en el teatre català permet una reflexió sobre un aspecte concret de la dramàturgie medieval: el paper dels personatges al·legòrics en les obres que ens han arribat. La conclusió a què arriba l'erudit mallorquí és que, tot i que hi ha una introducció progressiva d'aquests personatges, l'única obra que clarament concorda amb el model de les moralitats és un text sobre el qual versa també l'article següent, que n'és una edició («*El Misteri dels set sagraments: una fantasia teatral de la primera meitat del segle XVI*»).

El mateix caràcter d'introducció i edició té «*La Consueta dels pastorels del notari Ferragut: una nova mostra de teatre nadalenc mallorquí del segle XVI*». En aquest cas, la consuetud mostra uns notables paral·lelismes amb d'altres peces de la mateixa temàtica contingudes en el manuscrit Llabrés, tot i que destaca respecte d'altres obres similars per l'extensió que hi tenen els pocs motius de les circumstàncies del naixement de Jesús tractats. El primer bloc del llibre el tanca un estudi sobre els mites autòctons en el teatre català de l'època moderna.

El segon bloc, dedicat al segle XIX, s'inicia, com ja he apuntat, amb un article en bona part programàtic malgrat que ofereix una bona síntesi de l'evolució de l'escena en català de l'època. Crec que cal destacar-ne les dues facetes. Pel que fa a la visió global, Mas assenyalava tots els aspectes rellevants de la qüestió, des de la relació amb el context estatal fins a la diversificació que es produeix a partir de la dècada de 1860 entre l'evolució que segueix l'escena en català al Principat i la que es verifica en les altres parts del domini lingüístic. En aquest sentit, la seva proposta sobre la necessitat que una història del teatre català compregui tots els territoris malgrat les diferències regionals és plenament assumible perquè, com molt bé diu: «si no fem històries generals del teatre català, correm el risc que les històries particulars ocupin el seu lloc» (p.181). Des del punt de vista més programàtic, em sembla especialment destacable la revisió dels criteris de Fàbregas a l'hora d'interpretar l'obra guimerànica i la constatació de la necessitat de consolidar un grup d'estudiosos que es dediquin a fons a la matèria. Penso que en aquest darrer punt, des de la data de la publicació de l'article (1996) fins ara s'ha avançat força, tot i que encara no prou.

En d'altres aspectes, les propostes de l'autor segueixen sent prou estimulants. La resta d'aportacions d'aquest bloc, com passava en el primer, valoren aspectes més concrets que, això no obstant, tendeixen a configurar una aproximació unitària i de considerable vàlua.

Ramon Bacardit

IES Montserrat Miró i Vila